

Speerpunten voor een beleid dat inzet op kwaliteit van leven voor alle burgers in Vlaanderen en Brussel

De Vlaamse ziekenfondsen en zorgkassen werken dag na dag mee aan het bevorderen van gezondheid en welzijn in Vlaanderen en Brussel. Ze staan onder meer in voor informatie, gezondheidsbevordering, rechtentoekenning en ondersteuning. Door hun unieke positie kunnen ze bovendien de brug maken naar andere regio's, interregionaal en federaal beleid zodat er geen hiaten ontstaan in de zorg.

Met het oog op de nieuwe beleidsperiode willen ze graag hun expertise, gegevens en signalen van professionals en burgers aanreiken aan de Vlaamse overheid. Ze formuleren in onderstaande tekst een aantal duidelijke aanbevelingen voor een Vlaams beleid dat gericht is op het versterken van de levenskwaliteit van iedereen: vijf speerpunten waarmee de volgende Vlaamse Regering het verschil kan maken om de gezondheid en het welzijn in brede zin van al zijn burgers te verbeteren.

BEPERK VERMIJDBARE ZIEKTEN DOOR EEN GEZONDE LEEFSTIJL TE BEVORDEREN

- a Investeer daarom méér middelen in preventieve gezondheidszorg.** Met slechts een budget van 100 miljoen euro op een totaal welzijnsbudget van bijna 16 miljard euro (0,62%) in de begroting¹ schiet Vlaanderen niet veel op om vermijdbare ziekte last van zijn inwoners terug te dringen. Vlaanderen én België (met 1,6%) scoort hiermee duidelijk onder het Europees gemiddelde van 2,9% middelen voor preventieve gezondheidszorg in het totale gezondheidszorgbudget. Daarom pleiten wij voor een onmiddellijke verhoging van het budget tot minstens dat Europees gemiddelde, gevolgd door een verdere doorgroei.
- b Werk meer samen via een health-in-all-policies-aanpak.** Vlaanderen is expliciet bevoegd voor preventieve gezondheidszorg, maar heeft niet alle hefboomen in handen (zoals de fiscaliteit en het opleggen van verbodsbepalingen). Zorg daarom voor een coherent en complementair interfederaal plan op basis van gemeenschappelijke gezondheidsdoelstellingen.

- c Maak meer gebruik van gegevens in preventieve gezondheidszorg en evalueer de volledige preventieketen van het proces tot de uitkomst.** Dit om te kunnen prioriteren op onder andere thema, doelgroep en regio, maar ook om interventies te evalueren op efficiëntie, effectiviteit en relevantie. Hierbij denken wij aan gegevens via de gezondheidsenquêtes, gezondheidsbarometer, en andere gezondheidszorgactoren, zoals ook de ziekenfondsen.
- d Verleg de focus naar effectieve leefstijl- en omgevingsinterventies, zoals (digitale) begeleidingsessies of applicaties.** De resultaten van de preventiebarometer die polst naar de intenties, attitudes en vaardigheden rond gezondheidsbevordering bij de Vlaming kunnen hier als leidraad dienen. Meer middelen moeten vloeien naar omgevings- en leefstijlinterventies naast de huidige focus op educatie en sensibilisering. Enkel zo kunnen we in de toekomst tot meer significante gedragsverandering komen.
- e Zorg ervoor dat we in Vlaanderen voorbereid zijn op een mogelijke gezondheids crisis** zodat er vlug gehandeld kan worden om burgers te beschermen. Daartoe is het nodig om wat we leren uit de pandemie en de beheersing vanuit Vlaanderen te verduurzamen en te verankeren in de regelgeving.

2 INVESTEER IN DE LEVENSKWALITEIT VAN BEWONERS IN WOONZORGCENTRA

In de huidige legislatuur werd met de hervorming van het zorgbudget ouderen een grote stap gezet voor de betaalbaarheid van woonzorgcentra. Naast betaalbaarheid is er echter ook een grote nood aan inzet op extra

levenskwaliteit van bewoners. Er zijn heel wat manieren om hiermee aan de slag te gaan.

- a In 2023 doet BelRAI Long Term Care Facilities na heel wat voorbereiding haar intrede in de woonzorgcentra. Dit is geen eindpunt van het traject maar een beginpunt. Ga aan de slag met de vele data en ervaringen die het instrument ter beschikking stelt. Maak woonzorgcentra en gebruikers enthousiast voor het gebruik en de opvolging van de zorgplanning door te wijzen op de vele voordelen die het instrument te bieden heeft. En koppel de nodige financiële middelen aan de hoogste noden die uit de data naar boven komen om de KATZ-schaal voor de financiering te kunnen vervangen.
- b Woonzorgcentra motiveren om zelf in te zetten op een goede levenskwaliteit kan ook door transparantie en het informeren van toekomstige bewoners. We pleiten voor het verder uitrollen van kwaliteitsindicatoren, met een belangrijke rol voor PREMS. Het ontsluiten van objectieve data uit inspecties en metingen in samenwerking met het VlKZ zijn een goede basis. Een toegankelijke tool zoals een 'waarderingsstool voor de zorg' met basisbeoordelingen van bewoners, mantelzorgers en familie kan een aanvullend instrument zijn. Betrek woonzorgcentra bij de uitwerking hiervan en zorg ervoor dat een combinatie van objectieve en subjectieve beoordelingen een volledig en transparant beeld geeft.
- c In 2021 werd de aanrekening van prestaties kinesitherapie via de nomenclatuur vervangen door een forfait. Omdat het voor bewoners in woonzorgcentra soms niet meer vanzelfsprekend is om zelf initiatief te nemen om te bewegen, is dit een belangrijk aandachtspunt. De bewoners van woonzorgcentra en hun familie verwachten een hoogstaande kwalitatieve verzorging binnen onze Vlaamse woonzorgcentra. De kinesitherapeutische behandelingen zijn daarvan een belangrijk onderdeel. Het is belangrijk dat het investeren in medische kosten van onder andere heupoperaties, knieoperaties,... gevolgd wordt door een kwaliteitsvolle revalidatie, omwille van de efficiënte inzet van uitgaven en omwille van het verder comfort van de bewoner. Zorg voor het zichtbaar en efficiënt inzetten van kinesitherapie.

3 MAAK DE ZORG VOOR DE VLAMING BETAALBAAR EN TOEGANKELIJK

- a **Zorg ervoor dat het zorgbudget zwaar zorgbehoevenden meer aansluit bij de werkelijke kost van niet medische zorg.** Gezien het zorgbudget slechts éénmaal werd aangepast sinds 2009 (recent van 130 euro naar 135 euro) is dit niet meer het geval, en komt de betaalbaarheid van thuiszorg voor veel mensen in het gedrang. Laat dit zorgbudget daarom verder doorstijgen en koppel het vervolgens aan de gezondheidsindex zodat het voortaan wel mee evolueert met de levensduurte.
- b De Vlaamse sociale bescherming is een solidaire volksverzekering waaraan elke Vlaming, ouder dan 26 jaar, jaarlijks zijn steentje bijdraagt, door de betaling van de zorgpremie van 58 euro (29 euro voor personen met verhoogde tegemoetkoming). In een solidair systeem is het logisch dat de sterkste schouders de zwaarste lasten dragen. Daarom is ook voorzien dat **in bepaalde behartenswaardige situaties mensen vrijgesteld worden van het betalen van de zorgpremie.** Dat is vandaag nog niet het geval voor mensen met een leefloon en gelijkgestelden. De zorgkassen vragen dat ook deze groepen systematisch vrijgesteld zouden worden.
- c Personen met een beperking moeten vandaag te lang wachten vooraleer ze aanspraak kunnen maken op een persoonsvolgend budget. Dat ligt niet alleen aan de beschikbare middelen, maar ook aan de procedure na toekenning van het recht die een te lange doorlooptijd kent, en waar tal van efficiëntiewinsten geboekt kunnen worden. Om mensen met een beperking sneller te helpen op een kwaliteitsvolle manier vragen wij in een volgende beleidsperiode:
 - Om **extra middelen in te zetten om aan meer mensen het budget te kunnen toekennen**, zodat alle personen met een beperking een kwaliteitsvol leven kunnen leiden.
 - Om in te zetten op de **vernieuwing van de toeleidingsprocedure met een vereenvoudigd en klantgericht proces.**

We vragen daarbij om alle taken zonder meerwaarde uit het proces te schrappen (vb. Het verzamelen van onnodige handtekeningen of het opvragen van onnodige bewijsstukken).

Een vereenvoudigd proces zorgt voor een klantgericht proces. Maak de procedures lichter zodat MDT's niet moeten vergoed worden voor onnodig werk, maar zich kunnen concentreren op zinvolle dossieropmaak met kortere doorlooptijden, zodat meer mensen sneller geholpen kunnen worden en minder lang in de onzekerheid moeten blijven zitten. Vereenvoudiging en efficiëntiewinst kunnen bovendien ook middelen vrijmaken, die het moeten mogelijk maken om de MDT's, die al jaren ondergefinancierd zijn, op een billijke manier te vergoeden in de toekomst.

- d** Burgers die zich digitaal niet kunnen behelpen of voor wie de regelgeving te complex is, proberen we te begeleiden en **versterken in digitale geletterdheid** om zo de digitale kloof te verminderen. Om deze ondersteuning te bieden en om ook de mensen bij wie dit niet lukt te begeleiden, moeten we **fysiek bereikbaar zijn**. Voorzie daartoe de nodige middelen om de nodige mankracht hiervoor te kunnen waarborgen. Daarnaast is het belangrijk de digitale toepassingen ook voldoende gebruiksvriendelijk te maken.
- e** Help burgers via een vereenvoudiging van complexe aanvragen om hun rechten te bekomen. Werk door op de keuze om **één inschalingsinstrument** te realiseren, en dit over alle sectoren heen, zodat burgers niet telkens opnieuw met andere schalen en onderzoeken te maken krijgen. Breid daarbij de keuze voor de BelRAI-instrumenten in de Vlaamse Sociale Bescherming uit tot zoveel mogelijk sectoren in zorg en welzijn.

4 ZET VERDER IN OP DE DIGITALISERING VAN DE SECTOR ZORG EN WELZIJN IN VLAANDEREN

Waarborg een duidelijke communicatie tussen burger en hulpverlener en tussen hulpverleners onderling. Creëer een holistische kijk op gezondheid met het oog op een geïntegreerde zorg voor de burger.

- a** Zorg voor mogelijkheden om gegevens te delen **tussen zorgactoren en overheden** om zo tot geïntegreerde zorg én automatische rechtentoekenning te komen. Voorzie de wettelijke mogelijkheid om gegevens te kunnen delen tussen zorg- en hulpverleners, bijvoorbeeld in het kader van het Geïntegreerd Breed Onthaal. De huidige GBO- samenwerkingsverbanden worden hierdoor soms belemmerd in hun voorstellen om kwetsbare doelgroepen gericht te contacteren. Bijvoorbeeld het maken van een match tussen cliënten die niet in orde zijn met de ziekteverzekering en wie daarvan gekend is bij OCMW of CAW, of wie problemen heeft met het betalen van zijn elektriciteitsrekening en wie daarvan gekend is bij DMW of CAW.
- b** Zorg voor gegevensdeling **tussen zorgorganisaties en verstrekkers** om een adequate en integrale zorg- en hulpverlening mogelijk te maken en niet belemmerd te worden in de uitwerking van automatische rechtentoekenning. Dit is niet alleen belangrijk tussen "Vlaamse" instanties zoals de zorgkassen, de diensten maatschappelijk werk van de ziekenfondsen en de Vlaamse welzijnsactoren, maar ook tussen het Vlaamse en Federale niveau. De energiecrisis heeft ervoor gezorgd dat er stappen vooruit gezet zijn voor het toekennen van het sociaal energietarief voor mensen met verhoogde tegemoetkoming. Laten we niet wachten op crisissen om rechten toe te kennen aan burgers. Zo ontzorgen we de burger van administratieve rompslomp en verhogen we de strijd tegen onderbescherming. Werk het digitaal zorg- en ondersteuningsplan verder uit zodat de zorg en ondersteuning samen met de burger en zijn naasten efficiënt en doelgericht vorm kunnen krijgen. Zorg voor interconnectiviteit met andere digitale tools of systemen zoals de BelRAI-database, het elektronisch patiëntendossier of Belgian Integrated Health Record.
- c** **Zorg voor de mogelijkheid om digitaal door te verwijzen naar welzijnsactoren** (social prescribing) om zo op een efficiënte manier eerstelijnszorgverleners zoals de huisartsen te kunnen ondersteunen inzake sociale noden bij hun patiënten. Zorg ervoor dat social prescribing even voor de hand liggend en eenvoudig wordt als het voorschrijven van

kinesithérapie of verpleegkundige zorgen. Bekijk hierbij bijvoorbeeld de mogelijkheden van het initiatief ZIPSTER dat reeds in enkele eerstelijnszones wordt uitgetest. Tools die werkzaam zijn moeten standaard geïntegreerd worden; inplugbaar zijn in het DZOP van de toekomst en connecteren met overheidsplatformen.

- d Geef maatschappelijk werkers het mandaat om dossiers van hun cliënten te kunnen raadplegen en aanvragen in te dienen** mits geïnformeerde toestemming en het erkennen van een zorgrelatie. Breng alle mogelijke hiaten hieromtrent in kaart en geef de mogelijkheid tot toegang waar dit nuttig blijkt. Zo is het tot heden niet mogelijk een digitale aanvraag in te dienen voor de zorgtoeslag bovenop het groeipakket, waardoor kwetsbare gezinnen de toeslag waarop ze recht hebben gewoonweg mislopen.

5 ZORG VOOR EEN CORRECTE FINANCIERING VAN ZORGAANBIEDERS.

- a** De recente prijsstijgingen hebben een belangrijke druk uitgeoefend op de lonen, alsook op de energie- en brandstofprijzen. Daarnaast zorgen toenemende

opdrachten en caseload (onder andere naar aanleiding van de vluchtelingenproblematiek en het toenemend aantal mensen die het financieel moeilijk hebben) voor verhoogde werkdruk bij de Vlaamse zorgaanbieders. De financiering van wettelijk vastgelegde taken door de Vlaamse Regering blijft echter reeds jaren ongewijzigd. De vergoeding van 75 euro voor een **indicatiestelling voor het zorgbudget zwaar zorgbehoevenden** werd bijvoorbeeld nooit aangepast sinds de opstart in 2001. Ook voor de **indicatiestelling in het kader van het VAPH** geldt dat ze ruimschoots tekortschiet om de personele kost mee te financieren. Beide prestatievergoedingen werden zelfs niet geïndexeerd.

- b** Zorg ook voor een duidelijk kader, mét financiële ondersteuning, voor **zorgcoördinatie en casemanagement**, waar onder andere de diensten maatschappelijk werk van de ziekenfondsen een rol in opnemen, en waar de zorgkassen instaan voor de uitbetaling. Geïntegreerd samenwerken binnen de eerstelijns, samen met de persoon met een zorgvraag en zijn mantelzorger, is essentieel om de thuiszorgsituatie en transmurale zorg haalbaar te organiseren en zo maximaal mogelijk een crisis te vermijden. Pas de huidige financiering aan om compatibel te kunnen inspelen op het inzetten van medewerkers in sterke netwerken.

Opgericht voor en door leden, vertrouwen mensen van oudsher op hun mutualiteit om hen te verzekeren tegen gezondheidsrisico's, maar ook om hen wegwijs te maken doorheen het complexe zorglandschap en om op te komen voor hun rechten. Ze werken mee aan een kwalitatieve, toegankelijke en betaalbare gezondheidszorg, en maken van preventie een speerpunt in hun rol als gezondheidsbevorderaar.

Ziekenfondsen en zorgkassen zetten dagelijks in op het ondersteunen van de meest kwetsbaren in onze maatschappij. Door mensen toe te leiden naar hun rechten, automatisch waar kan, proactief waar mogelijk, willen ze burgers zoveel mogelijk ontzorgen wanneer zij geconfronteerd worden met (complexe) zorgsituaties.

Op basis van onze kennis, ervaring en centrale rol in het zorglandschap willen we beleidsmakers zoveel mogelijk voeden en ondersteunen in het maken van de juiste keuzes om het Vlaamse zorglandschap te versterken en zo toegankelijk mogelijk te maken voor burgers.